



ROLF ANDERSEN

EN GOD DAG AT GØ

– jagthundetræning og jagtanekdoter



EGOLIBRIS

EN GOD DAG AT GØ

Af Rolf Andersen

Læseprøve

Min første jagtoplevelse er, fra da jeg var en ti års tid gammel. Min far og jeg var på jagt i Vejlerne i Han Herred. Der havde han gode venner, der ejede en ordentlig mundfuld af Bygholm Vejle. Der var en fantastisk vandfuglejagt. Alt hvad hjertet kunne begære af vildt: Ænder i alle udgaver og vadefugle som regnspove, kobbersnepe, hvidklire og ryler, som dengang var jagtbare. Derudover var der gæs i massevis i dette naturens overfløddighedshorn. Området var på 12.000 t.l., hvor et ejerlav høstede tækkerør om efteråret med nogle enorme maskiner, der på brede hjul kunne køre i sjapvandet. Man gik bare, hvor man havde lyst, og der var eventyrligt for en lille dreng, som var med far på jagt. Jeg var med for første gang og fik den fornemme titel af observatør! Så jeg fiskede i de mange kanaler, som englænderne havde gravet i fordums tid i deres – heldigvis – forgæves forsøg på at tørlægge det kæmpe vådområde til landbrugsjord.

Jeg husker stadig stemningen i skumringen, hvor vi gik på træk. Jeg måtte nemlig gå med. Vi fik duften af det fugtige tusmørke i næserne, lyden af gæs og ænder over os, og der var en god, fed lugt af krudt fra de afskudte paphylstre – hk.s de gule. Madlavningen var under primitive forhold i den lille hytte. Den stod på bøv med løg – det var så observatøren, der skulle ordne løg ... Duften af løg på fingrene, der ikke var til at få af med koldt vand, husker jeg i en grad, at jeg altid

tænker på bøf med løg i den hytte, når jeg nu 50 år senere ordner løg. Det satte sig fast som en flåt i et ungt sind.

Det var her, jeg få år senere skød min første fugl. Ja, jeg havde selvfølgelig skudt gråspurve med slangebøsse og luftgevær før – faktisk var det meget risikofyldt at være gråspurv i nærheden af Sjælsø dengang, men det her var unægteligt noget andet. En krikand! Med min fars Valmet over og under og dertil verdens nyeste jagttegn. Ikke som nu: Et sølle plastikkort. Niks. Et papkort med foto foldet som en lille bog. Det var der stil over! Skyde kunne jeg ikke, men der var en krikand, der var så uforsigtig at flyve ind i min haglsværm ved et tilfælde, og ved et mirakel faldt den ned i en rørskov. Selvom værtens labrador vitterlig gjorde sit yderste, fandt vi aldrig mit første stykke nedlagte vildt. Men der var tændt en uudslukkelig ild for jagt og hunde; toget var kørt. Jeg var jæger.

At have jagten i blodet

Jeg ved ikke, hvordan andre mennesker har det, men hver gang jeg ser en due eller anden jagtbar fugl lette eller komme flyvende, har jeg allerede registreret, om det var et skud, jeg ville foretage. Det kan være i parken eller på supermarkedets parkeringsplads. Det er unødvendigt at fuldføre akten, for jeg ved med mig selv, at den due der, den fik jeg, og det var også en god apportering. Det er for øvrigt også en ret billig måde at gå på jagt på, og det giver mig Danmarks største revir, nemlig overalt. Det støjer ikke, og det endelige resultat, fuglen i hånden, er ikke længere så vigtigt, som da jeg var yngre. Det er jo alligevel sovsen, der er det bedste ... Nu er det jagten, ikke resultatet, der tæller.

På en tur ned ad Fiolstræde i København en november eftermid-

dag hørte jeg i skumringen en velkendt lyd, der kom fra et noget andet univers. Regnspover – masser af regnspover. De fløj over byen, sikkert lokket til af lysene fra byen. Af de tusind mennesker på gaden den eftermiddag var der ikke én, der så op og så det flotte syn. Bonderøv, som jeg er, prøvede jeg at dele den fine oplevelse med en tilfældig forbipasserende. Vedkommende så på mig, som om jeg var tosset, og skyndte sig videre. Mod hvad må guderne vide. Men at lytte, stoppe op, se verden, det er åbenbart ikke noget, man gør klokken 17 på Fiolstræde.

Her hvor jeg bor, er det som så mange andre steder meget almindeligt at kondiløbe, og fred være med det, men det har altid undret mig, at disse løbere næsten altid har nogle fiduser i ørene for at høre musik. Musik? Det fratager dem i mine øjne enhver mulighed for at komme i naturens univers. Hvad med gæssenes snakken, en fasan-kok der gokker eller noget andet spændende. Men intet oplever de, og samtidig har de frataget sig muligheden for at opdage eventuelle farer. Det kan godt være, at det er noget fra min tid i militæret, men at fratage sig muligheden for at høre en fjende i god tid ville jeg ikke ønske. Prøv selv for sjov at stå stille i lidt bevoksning ved en sti og se, at folk løber forbi uden at opdage dig. Egentlig synes jeg, at det er lidt skræmmende, så lidt moderne folk passer på sig selv. Som om det ikke er deres ansvar længere.

En hund

Jeg var 16 år, da det endelig lykkedes mig at overtale mine forældre at købe en jagthund til mig. Den hed noget farlig fint i stambogen, men hos os hed den Danny efter min store helt i tv-serien *De uheldige helte*.

Egentlig var det nok ikke særligt gennemtænkt. Hverken mine forældre eller jeg vidste det ringeste om jagthundetræning. Vi havde i forvejen en puddel, der stort set gjorde, hvad der passede den.

Danny var en labrador af den gammeldags type, og var en god jagthund på trods af hans manglende basistræning. Der var ikke mange steder, man kunne få hjælp, så træningen blev, som den blev. Men apportere det kunne han! Tænk, jeg behøvede ikke engang sige apport, det kunne den kloge hund selv beslutte sig for. Hver gang Danny hørte sikringen blive skudt frem, så var han af sted. Faktisk tror jeg ikke, at man er i stand til at begå flere træningsfejl, end jeg gjorde. Han var nu alligevel en hund, jeg ikke ville have været foruden, og jeg lærte noget. Et par år efter, vi havde fået Danny, var jeg indkaldt til Den Kgl. Livgarde, og på min første vagt på Fredensborg Slot skulle mine forældre op og se vagtafløsningen. Danny var med i snor. Det var nu nok en fejl. Da Danny spottede mig i den lange række af stolte og nypudsede gardere i galla med vagtkommandøren forrest satte han i et skrig og rev sig løs fra min mor og fandt med stor dygtighed sin far i vrimlen af bjørneskindshuer. Det er ikke det, man har mest lyst til at få en glad hund op ad sig i den situation. Det tog lidt tid at få afleveret Danny til min mor og at samle alle garderne, efter at de var blevet spredt som kegler på en bowlingbane. Livgarden tog det nu pænt. Jeg var da ansat i rigtig mange år. Ja, ja, ting tager tid, og jeg skal være den første til at erkende, at hvis jeg havde mødt en super hundefører og træner dengang, der havde vist mig, hvad en elitehund kan, og havde sat det op som mål for mig, tror jeg, at jeg ville have tænkt: Glem det, det når jeg aldrig. Men ambitionerne stiger gradvist i takt med, at resultaterne kommer. Så stiger selvtilliden hos både fører og hund. Man skal tro på det og have det som en interesse eller hobby.

Det kan godt være ved anden eller tredje hund, de store resultater begynder at vise sig. Det er aldrig spildt at træne en hund, eller sig selv, som det jo egentlig handler om, glæderne og erfaringerne tager man jo med til den næste hund, man anskaffer sig.

Denne bog handler netop om at holde overblikket i træningen af din hund, gå frem i et roligt tempo og senere forfine teknikken. Søren Kierkegaard sagde, at livet leves forfra, men forstås bagfra. Uden sammenligning i øvrigt kan man let skifte ordet livet ud med hundetræningslivet.

Ved fod

At din hund kan gå ved fod uden line i enhver situation giver en dejlig følelse af ro og overskud, som jeg under alle jægere. Der er skrevet meget om denne øvelse, og du har nok læst meget om dette, men da det i mine øjne er en meget vigtig ting, så tager vi den lige en gang til for prins Knud. Der er som bekendt mange veje til Rom, og det er i for sig ligegyldigt, hvordan du når til målet, bare du når det, og selvfølgelig uden hårde metoder. Du skal stadig, uanset hvilken vej du vælger, have en medspiller, der er tryk og glad ved at gå ved dig.

Nogle sværger til at starte meget tidligt, nærmest fra hvalpetiden uden line, andre mener, at det er bedst først at begynde på øvelsen, når hunden er over et år gammel. Jeg lægger mig midt imellem, og alt efter hundens modenhed starter jeg i seksmånedersalderen.

Først er det på sin plads at lige forklare, hvad ved fod er, og måske også hvorfor det er vigtigt, at hunden mestrer disciplinen. Når en hund går ved fod, er det ved dit ben, hverken lidt foran eller bagud, kun ved knæet, og ingen tisseri eller snusen, men som en skygge ved dig. Hvis du ikke er konsekvent her, vil hunden ikke være sikker i

øvelsen, når der kommer distraktioner såsom en springende hare eller lettende fugle. Det skal sidde så fast, at du kan gå på haretramp med hunden fri ved fod, og den sætter sig, når du stopper for at skyde, det giver dig overskud. Man ser indimellem på jagter, at folk har hunden i en skråline over skulderen, når de går netop på tramp. Når så haren eller fuglene letter, kaster hunden sig ud i linen med det resultat, at jægeren kommer ud af balance og ikke rammer. Altså brug tid på at sætte fri ved fod ordentligt på plads. Det er såmænd ikke så svært, men det kræver lyst og grundighed.

Kunsten er kontakt. Begynd med, at hunden sidder og ser på dig, da den gennem hele hvalpe- og unghundeforløbet er blevet overbevist om, at du er vejen til oplevelserne. Når Monty nu sidder og ser betaget på dig, lægger du en såkaldt retrieverline på hunden. En retrieverline er en line, der ender i en løkke, som kan trækkes til. Det er selvfølgelig meningen, at den aldrig skal være stram. Bliver den det, er din timing ikke god nok. Hunden knytter øvelsen til linen og bliver ret hurtigt klar over, at når linen kommer på, så gås der ved fod. Senere i forløbet er der ikke mere brug for linen, så går hunden ved fod uden line, men i træningen hjælper linen hunden til at huske, hvad det er, der forventes af den.

Vælg en kommando, du kan lide, det kan være heel, gå pænt, hinter eller såmænd makrelsalat ... En hund er ligeglad. Men en gang valgt, så er det den kommando, der altid bruges til den øvelse. Ikke noget med en lind talestrøm som: Aj, kom nu, du kunne jo gå heel i går, du skal sgu' da blive ved knæet og så videre. Pas på med at vælte hele sætninger over hunden. Den forstår ikke menneskesprog, og selvom der i en talestrøm indgår den rigtige kommando, er det i hvert fald i begyndelsen nærmest urimeligt at forvente, at stakkels Monty skal

opfange netop dét ene ord, der er pakket ind i en halv roman. Der er en grund til, at jeg nævner det. De fleste af os taler menneskesprog til hundene, når vi sidder og klapper dem. Jeg nævner det, da det er meget almindeligt og menneskeligt at tale til hunden, som den kunne forstå alt, men det kan den altså bare ikke.

Se, imens jeg har udbredt mig om kommandoer, har du fundet ud af at vælge heel. Super! Så bruger vi heel i resten af kapitlet.

Vælg en for hunden kedelig vej eller sti, hvor der ikke er noget til at distrahere den. Giv den så kommandoen. Mit gæt er, at den vil gå frem, så linen bliver stram. Her stopper du og siger nej! Hunden vil også stoppe og kikke på dig, gå en halv meter baglæns, til hunden er på siden af dig igen, ros hunden uden at røre den, bare et lille dydigt. Begynd forfra. Der går ikke længe, før Monty har fattet øvelsen. Pas endelig på med at gøre seancerne for lange. I begyndelsen skal de maksimalt være på en 5-10 meter. Afslut øvelsen med succes og giv hunden fri. Nu kan du bygge afstanden langsomt op over mange dage. Man kan sige, at det er godt, hvis du skynder dig langsomt.

Når det fungerer godt med linen, starter du helt forfra – bare uden line. Her er et trick til overgangen fra heel i line til uden line. Du kan faktisk hjælpe hunden ved at vikle linen løst om halsen på den. Så er den jo sådan set både i line og ikke i line. Monty har fornemmelsen af linen om halsen, men du ved bedre. Når du nu går med den ved fod, vil du nok opdage, at den kan finde på at trække lidt frem. Måske bare en hovedlængde, vær på og stop. Gå lidt baglæns og gentag kommandoen. Igen er det få meter ad gangen, men bliver det ved, går du tilbage i træningen med linen på.

I alt hundearbejde er timing forskellen på succes og fiasko. Så lær at læse din hund, så du ved, hvad den vil gøre om et splitsekund.

Kommer du bagud, er toget kørt. Er du på forkant, kommer det hurtigt og effektivt, er du stadig bagud, må du gå tilbage i træningen. Men hyg med det – der er al tid i verden. Når heel uden line fungerer, er det tid til så småt at sætte distraktioner på som kastede dummyer, andre hunde og så videre.

Godsjagterne

At deltage på de store herregårdsjagter er som at træde direkte ind i historien. Det er en festdag, og der er ikke ændret noget væsentligt de sidste par hundrede år.

Deltagerne er delt op i tre grupper: Der er skytterne – de er naturligvis hovedpersonerne, så alle sejl er sat for, at de får en god dag. For at det skal lykkes, er der driverne, der har til opgave under herregårdsskyttens kommando at drive fuglene frem. Det er et kæmpe arbejde og kræver meget af skytten, han skal virkelig kende sine fugle og sit terræn, men han skal også kende sine drivere. Drevet skal foregå uden larm, og så roligt, at der ikke kommer for mange fugle på vingerne samtidig. Man kunne vel sammenligne kunsten med en fyrværkers – der bliver hele batteriet heller ikke sendt op på en gang.

Sidste gruppe er apportørerne med deres hunde. De står bag skytterne og sørger for, at hundene henter skudte, og især anskudte, fugle. Utrænede hunde ser man kun en gang, så skytterne har næsten aldrig hunde med selv. Godserne kender deres apportører.

Planlægningen har taget måneder, lige fra udklækning af fasankyllinger til pasning af kyllingerne, og de skal tilses mange gange om dagen. Fasaner er for øvrigt verdensmestre i at blive syge og komme til skade. Nogle skytter er så heldige at have en skytteelev til hjælp. Det er ikke alle, og en skyttes arbejdsdag er utrolig lang, så det er nok

livsstilen, der gør, at der overhovedet er nogle der orker dette liv. Det er i hvert fald ikke lønnen, der trækker. Men de bor i reglen pænt, ofte på godsets skyttebolig midt i terrænet.

Udover de lange dage skal en herregårdsskytte også være en mester på sit felt. Han skal være fjerkræopdrætter, rævejæger og kunne styre måske 100 mand som en kompagnichef og samtidig være den perfekte entertainer på jagtdagen. Den dygtige skytte har tænkt på alt. For hvis noget kan gå galt, gør det det. Derudover skal han også have styr på vildtbeplantning og regnskaber.

Jeg har stor respekt for den professionelle herregårdsskytte. Det kræver en ordentlig dosis speciel indstilling, en god slevfuld specielle evner, tilsat et meget lille søvnbehov. Otte timers arbejdsdag er der ikke noget, der hedder.

Skytterne, driverne og apportørerne bliver normalt kørt rundt fra såt til såt på fladvogne, da afstandene kan være ganske pæne, og det er vigtig at lave så lidt uro som muligt. Da de tre grupper ikke skal samme sted hen, kører de på hver deres vogn. Apportørerne følger skytterne for at placere sig strategisk bag dem, hvor man erfaringsmæssigt ved, at de anskudte fugle vil søge hen, og der er oftest en apportør til to-tre skytter. Er der rigtig mange fugle, kan der være en apportør per skytte.

Indimellem indledes dagen med morgenmad. Det er hyggeligt at møde medfæller igen, eller nye.

Så starter festen. På en stor klapjagt er der omkring fire såter før frokost, og en tre-fire såter efter – alt efter tiden på året. Fasanjagt går nu engang bedst i de lyse timer, så dagens længde afgør så, hvor længe jagten står på efter frokost.

Jeg har været på rigtig mange af disse jagter og har naturligvis også

hørt kritik af de store herregårdsjagter. Jeg mener nu, at den som oftest kommer fra folk, der ikke selv har deltaget. Jeg vil godt pille nogle af fordommene fra hinanden. Der er ikke mange andre jagtformer, hvor sikkerhed, god optræden og æstetik er så markant. Der skal ikke megen dårlig våbenbetjening til på disse jagter, før vedkommende får det at vide: Der bliver kun skudt i 45 graders vinkel! Og det er ikke velset at skyde til fuglene i bagskud, hvis man misser spidsskuddet i første forsøg, for det er der bag ved, apportørerne står.

Der var en gang en herregårdsskytte, der efter, at en ung skytte gentagne gange netop vendte sig og og skød til fuglene i bagskud, sagde: HVIS DU EN GANG TIL SKYDER MINE FUGLE I R ... går du med tom bøsse resten af dagen! Jo, uden temperament, ingen passion. Men det ville selvfølgelig også være uheldigt, om der lå en apportør på vildtparaden efter dagen ...

Man hører også, at det er for nemt at ramme på de store klapjagter. Der vil jeg bare sige: Prøv selv at stå og skyde fasaner, der har fløjet flere hundrede meter og kommer i medvind i 40 meters højde med 60 kilometer i timen. Det er ikke spor nemt, og har man ikke øvet, skydes der tit ti meter bagved. Man må huske, at selvom fasanerne er udsat, har de levet frit i mange måneder, og er ikke det mindste tamme – og flyve – det kan de.

Hvis kritikerne af denne sport nu ville bruge hjernen i stedet for følelserne, vil de kunne indse, at her har vi jo netop det optimale fjerkræopdræt, som ingen landbrugsproduktion kan hamle op med, lige meget hvor meget der står fritgående på varen. For fasanerne har været udsat i naturen i måneder og har levet et helt naturligt og godt liv. De er fritgående, om noget er, de har mange hundrede hektar at gå på, hvor den mest fritgående kylling højst har få kvadratmeter til

sin rådighed.

Når dagen kommer, ja, så bliver de skudt, man kunne vel også sige aflivet, hvis man har fødevareproduktion i tankerne i stedet for jagt. De bliver vel at mærke aflivet humant uden den angst og stress, høns oplever, for de bliver skudt, og døden indtræder øjeblikkeligt, da fuglen bliver slået bevidstløs af chokvirkningen og den forbløder, før den rammer jorden. De fugle, der ikke dør med det samme, og det er der desværre nogle, der ikke gør, bliver hurtigt hentet af apportørerne og aflivet.

Man hører af og til, at det er jo ikke rigtig jagt. Det er vel et smagsspørgsmål ... englænderne har flere ord for jagt, denne form for jagt kalder de shooting, andet jagt kalder de for huntning, det er bare forskellige former. Vi mener jo heller ikke, at rigtig fiskeri kun er med flue, og at folk, der fisker med blink eller agn, ikke er ægte fiskere.

Der er i mine øjne to altoverskyggende grunde til, at fasanjagter på udsatte fugle bør bevares, og måske endda udbygges. For det første er der rigtig mange arbejdspladser i denne jagtform. Lige fra vildthandlere, skytter, elever, godsets indtjening, til dem der laver frokost, og de der producerer æg og kyllinger. Jeg ved ikke, hvor mange stillinger, som direkte eller indirekte er involveret, men det er mange.

For det andet er der for hver udsat fasan eller and, der bliver skudt, en vild fugl, der ikke bliver det.

Tænk tanken, at kun vilde fugle skulle overtage fasanens plads på paraderne. Tænk så på alle de remiser og fodermarker, der bliver anlagt i landet. Det er jo ikke kun fasaner, der har glæde af arbejdet for naturen. I hundredvis af dyrearter nyder godt af dette dyre og store arbejde, der gøres med remiser. Her taler vi lige fra pindsvin til insekter. Hvem skulle mon bruge så mange penge på dette naturbeva-

ringsprojekt, hvis denne jagtform ikke fandtes? Egentlig er det er vel også lidt tankevækkende, at det er jægerne, der betaler for at bruge naturen. Mange af jagtens kritikere, der jo også bruger naturen, betaler ingenting.

For læseren er der vel ingen, der er i tvivl om, at jeg går ind for disse godsjagter. Det giver en masse erfaring til hundene. Her kan man få 50 gode apporteringer på en dag, og det er nok det samme, som man ville kunne få på et helt år på en lille jagt. Men hvis man vil have erfarne og effektive jagthunde, kommer man ikke uden om de mange situationer, man får her.

Jeg hører ofte et argument mod de store jagter, der lyder, at det forstyrrer naturen meget med så mange hunde og mennesker i skoven. Det er jeg også i stand at skyde ned, om jeg så må sige, for der er jo fred imellem de ret få jagter, og så megen forstyrrelse en gang imellem. Men fred i lange perioder er meget bedre end konstante småforstyrrelser hele tiden. Daglig mountainbikecykling i skovene uden for stierne forstyrrer langt mere end få store jagter.

Når den sidste så er forbi, og jagthornet har forkyndt, at nu er det slut, samles man i skumringen – ofte på en slotsplads til vildtparade, hvor vildtet ligger i pænt og i respekt på lige rækker, skytterne står i hovedenden, driverne på den ene langside og apportørerne på den anden. Hornblæsere spiller hver fugls signal og slutter med at blæse jagt forbi. Herefter går jagtværten forrest med alle skytterne rundt og giver hånd til hver eneste, der har været med til at gøre denne dag til en festdag. Og her i de opsatte faklers skær, og til tonerne af jagt forbi, vil jeg også slutte denne fortælling om herregårdsjagter med en lille oplevelse fra netop en herregårdsjagt.

Når man apporterer meget, kommer man også en gang imellem på

jagter med vældig prominente gæster. Denne jagt var netop sådan en. Scenen var en enorm meget flad nytromlet mark uden et eneste højdepunkt. På denne jordørken stod skytterne og tog imod fuglene, der var drevet fra en remise, som lå nogle hundrede meter væk. Der var ret langt mellem skytterne, og jeg stod en 100 meters penge fra den næste apportør, der småsnakkede med sin skytte. Skytten var af royal herkomst, og selvfølgelig optræder apportøren korrekt i en sådan situation.

Nu var det så bare det, at apportørens ene hund skulle af med noget, og det skulle være nu. Jeg kendte både apportøren og hans trængende hund udmærket og vidste, at den kun kunne, hvis den kunne lægge sit offer på noget højt. Sådan har nogle hunde det, helst på en sten eller lignede, men her var absolut ingenting, thi alt var fladt som en pandekage.

Jeg var selvfølgelig spændt på, hvad der nu skete, for selv på min afstand var det ikke til at tage fejl af, at den stakkels og i øvrigt meget velopdragne og dygtige hund så sig panikslagent om for at dog at finde et acceptabelt sted. Til min store glæde fandt den en løsning. For alt i mens den gode apportør så ud til at være nået til pointen af en historie, opdagede hans hund det absolut eneste, der hævdede sig over terrænet. Det var nemlig den vældig prominente skyttes åbne kernelæderpatrontaske med 100 pappatroner i.

Først da den før så trængende hund var lettet for sin byrde, gik katastrofen op for vores brave historiefortæller. Og da der som nævnt ingen vegetation var i miles omkreds, måtte vores ven med de bare hænder og formodentlig mange undskyldninger dykke ned i tasken. Derfra måtte han fremdrage den ildelugtene overraskelse. Jeg tror, at man her kunne have fået pænt mange penge for en vådserviet ...

Jeg har nu sjældent set en, der grinede så meget som skytten, alene apportørens ansigtsudtryk var alle pengene værd, og det kunne man se på 100 meters afstand. Så sig ikke, at store jagter ikke giver overraskelser.



VI SES DERUDE